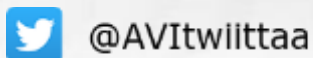

Aluehallintovirasto alueellisen varautumisen yhteensovittajana

Tehtyä, esimerkkejä Lapista

72

alueellinen yhteinen varautuminen; yhteinen varautuminen (2)

sv regional gemensam beredskap; gemensam beredskap (2)

en regional joint preparedness

maakunnan alueella tehtävän *varautumisen* osa-alue, johon osallistuvat alueella toimivat viranomaiset, kunnat, elinkeinoelämä ja järjestöt yhdessä

Maakunnat huolehtivat alueelliseen yhteiseen varautumiseen liittyvistä tehtävistä ja yhteistyön edellytysten järjestämisestä. Maakuntien on huolehdittava esimerkiksi siitä, että eri toimijat yhdessä arvioivat alueellisesti merkittävät *riskit*, seuraavat ja arvioivat *turvallisuuteen* vaikuttavia toimintaympäristön muutoksia, suunnittelevat varautumista ja järjestävät maakunnan alueella *valmiusharjoituksia*.

Alueellinen yhteinen varautuminen ei korvaa tai rajoita eri toimialojen varautumisen johtamis-, yhteensovittamis- ja valvontatehtäviä tai -vastuita.

Termillä yhteinen varautuminen voidaan viitata myös *valtioneuvoston yhteiseen varautumiseen*.

Lähde: Kokonaisturvallisuuden sanasto TSK 50, 2017

“

Yhteiskunnan varautumisen tavoitteena on turvata elintärkeät toiminnot

Yleinen varautumisen periaate on, että jokainen toimija vastaa omaan toimintaansa kuuluvasta varautumisesta

(YTS 2017)

Aluehallintovirasto

Alueellisen varautumisen perusteita

Varautumisesta on säädetty valmiuslaissa (12 §) ja hallinnonalojen erityislainsäädännössä

Esim. laki tulvariskien hallinnasta, sähkömarkkinalaki, laki julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta, pelastuslaki, terveydensuojelulaki, elintarvikelaki ja eläintautilaki

Aluehallintovirastojen rooli varautumisen yhteensovittamisessa perustuu laissa aluehallintovirastoista (896/2009) ja tartuntatautilaissa (1227/2016) määriteltyihin tehtäviin

Laissa aluehallintovirastoista (4 § 3–4 mom.) on määritelty alueellisen varautumisen tehtävät

Aluehallintoviraston yleisen varautumistehtävän lisäksi vastuualueilla hoidetaan erityislainsäädäntöön liittyviä varautumistehtäviä

Varautumisen tavoitteita on asetettu aluehallintovirastojen ja ohjaavien ministeriöiden väliseen tulossopimukseen

Tuleville hyvinvointialueille ei ole säädetty yleistä velvoitetta tukea kuntien valmiussuunnittelua

Jos hyvinvointialue ja kaikki alueen kunnat niin sopivat, tuesta voidaan yhteisesti ja yhdenvertaisesti sopia (laki hyvinvointialueesta 7 § 1 mom. 1 k ja 4 §)

Pelastustoimi ja varautuminen vastuualue_tehtäviä

Aluehallintovirasto

- **yhteensovittaa varatumista alueella ja järjestää siihen liittyvää yhteistoimintaa**
- **tukee toimivaltaisia viranomaisia näiden johtaessa turvallisuuteen liittyviä tilanteita ja tarvittaessa sovittaa yhteen toimintaa niiden kesken**
- valvoo pelastustointia sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa toimialueellaan
- järjestää alueellisia maanpuolustuskursseja
- tukee kuntien varautumista
- järjestää valmiusharjoituksia
- edistää alue ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelua
- KV- yhteistyö (MOU, Barents, jne.)

“ Klausuulit...

Aluehallintovirasto

Laki aluehallintovirastoista

- 3) **varautumisen yhteensovittaminen alueella ja siihen liittyvän yhteistoiminnan** järjestäminen, valmiussuunnittelun yhteensovittaminen, alueellisten maanpuolustuskurssien järjestäminen, kuntien valmiussuunnittelun tukeminen, valmiusharjoitusten järjestäminen sekä alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen;
- 4) viranomaisten **johtaessa turvallisuuteen liittyviä tilanteita alueella tukea toimivaltaisista viranomaisista ja tarvittaessa sovittaa yhteen toimintaa niiden kesken.** (28.6.2013/507)

Pelastuslaki 23 § (19.12.2019/1387) Sisäministeriön ja aluehallintoviraston tehtävät

- Sisäministeriö johtaa, ohjaa ja valvoo pelastustointia ja sen palvelujen saatavuutta ja tasoa, huolehtii pelastustoimen valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä, yhteensovittaa eri ministeriöiden ja toimialojen toimintaa pelastustoimessa ja sen kehittämisessä sekä huolehtii muista sisäministeriölle tässä laissa säädettyistä tehtävistä.
- Aluehallintovirasto valvoo pelastustointia sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa toimialueellaan. **Aluehallintovirasto tukee lisäksi sisäministeriötä 1 momentissa säädettyissä tehtävissä sekä huolehtii muista aluehallintovirastolle tässä laissa säädettyistä tehtävistä.**
- Sisäministeriön ja aluehallintoviraston tehtävistä pelastustoimessa voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

VN asetus pelastustoimesta _ Aluehallintoviraston tehtävät

- Aluehallintoviraston tehtävänä on sen lisäksi mitä pelastuslaissa säädetään:
- 2) **avustaa sisäasiainministeriötä pelastustoiminnan johtamisessa tarvittavan tiedon hankinnassa ja tilannekuvan ylläpitämisessä;**
- 3) osallistua pelastuslaitosten ja pelastustoimeen osallistuvien muiden tahojen yhteistoimintaa edistävien suuronnettomuusharjoitusten suunnitteluun ja järjestämiseen;
- 4) **edistää eri tahojen yhteistoimintaa pelastustoimessa toimialueellaan.**

Alueelliset varautumisen rakenteet ja verkostot on luotava kriisejä ennakoivasti ja niitä on ylläpidettävä varautumiseen suvantovaiheissa

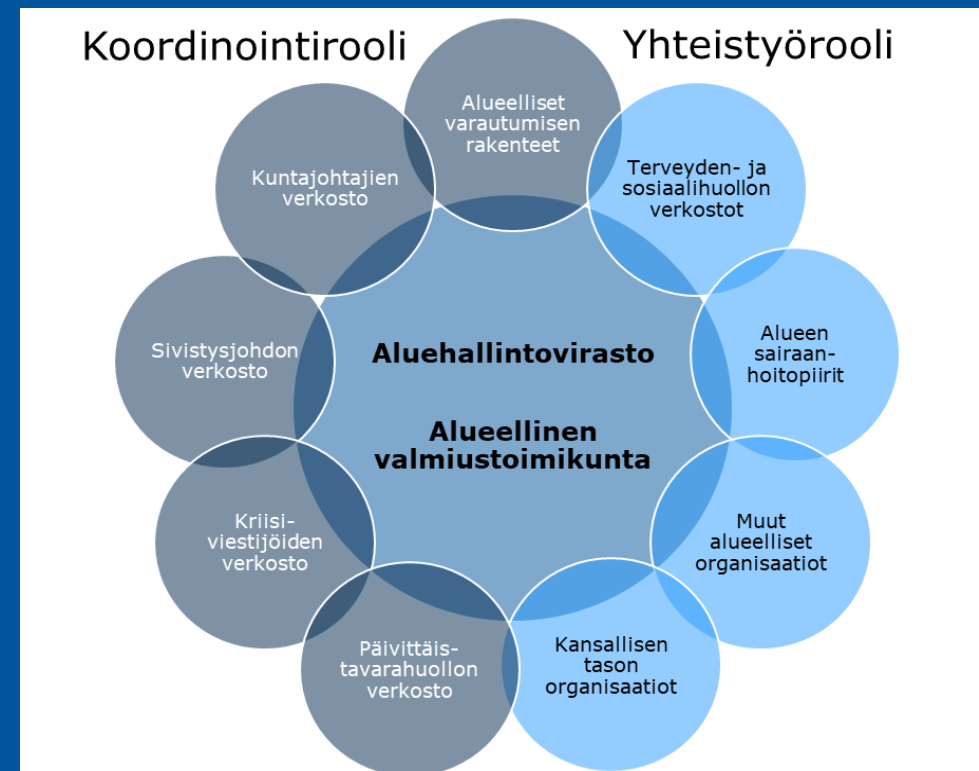

Valmiustoimikunnat (6 kpl) ja muut alueelliset verkostot (80%)

Varautumisen maakunnalliset rakenteet, peitto n. 80% valtakunnallisesti

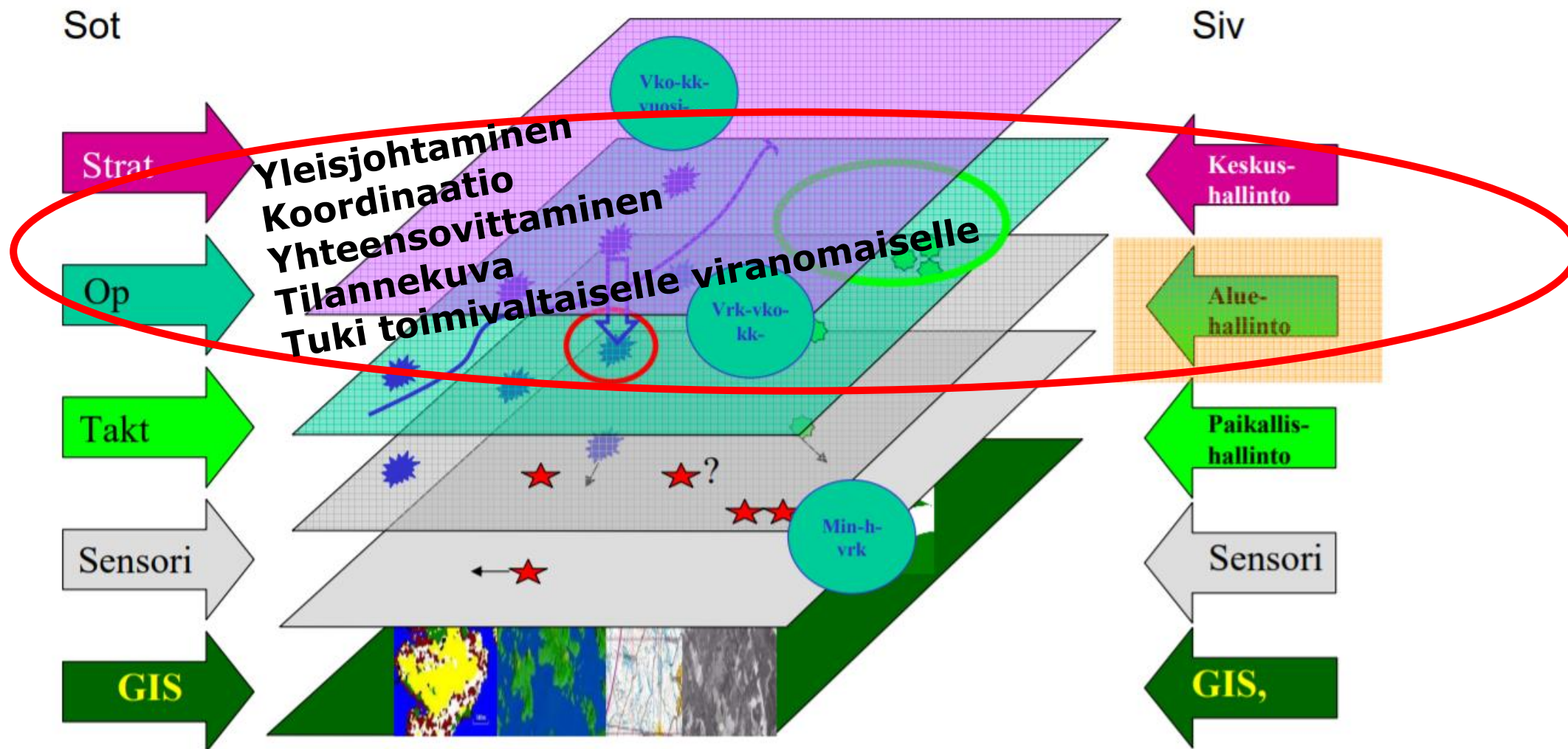
AVIen poikkihallinnollinen ja monialainen rooli sekä virastojen laajaa asiantuntijuus on osoittautunut kriiseissä vahvuudeksi

Esim. alueellisen varautumisen verkostoista

/toiminnan Tilannekuvapino ja johtamisen tasot

Alueellisen varautumisen ja yhteistoiminnan rakenteet Lapissa

Valmiustoimikunta:

- Lapin aluehallintovirasto
- Jääkäriprikaati
- Lapin lennosto
- Lapin rajavartiosto
- Lapin pelastuslaitos
- Lapin poliisilaitos
- Suojelupoliisi
- Keskusrikospoliisi
- Oulun hätäkeskus
- Tornion Tulli
- Lapin ELY-keskus
- Lapin liitto
- Lapin ja Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirit
- Erillisverkot Oy
- Napapiirin Energia ja Vesi Oy
- SPR Lapin piiri
- MPK Maanpuolustuskoulutus
- Rovaniemen seurakunta
- YLE Lappi
- Pohjois-Suomen ELVAR-toimikunta
- Lapin ammattikorkeakoulu
- Lapin kuntien edustus

Lapin alueellinen valmiustoimikunta ja jaokset

Lapin alueellisen valmiustoimikunnan tehtävänä on

- toimia Lapin alueviranomaisten ja muiden alueellisten toimijoiden johdon välisenä yhteistyöelimenä turvallisuuden, varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittamisessa sekä alueellisen varautumisen kehittämisessä Lapissa
- edistää alueellista ja paikallista turvallisuussuunnittelua sekä turvallisuusyhteistyötä
- seurata ajankohtaisia turvallisuuskysymyksiä eri toimialoilta.
- **toimia yhteistyöverkostona häiriötilanteiden hallinnassa**

Lapin alueellisen valmiustoimikunnan sihteeristön tehtävänä on

- toimia Lapin alueviranomaisten ja muiden alueellisten toimijoiden asiantuntijoiden yhteistyöverkostona
- valmistella valmiustoimikunnan sille määräämät ja yhteisesti sovitut asiat
- yhteensovittaa ja kehittää alueellisia toimintamalleja häiriötilanteisiin sekä poikkeusoloihin
- jakaa hyviä käytäntöjä
- **toimia yhteistyöverkostona häiriötilanteiden hallinnassa**

Viestintä- ja kuntajaoksen tehtävänä on

- toimia Lapin alueen viestinnän ja kuntien, asiantuntijoiden yhteistyöverkostona Lapin alueella
- yhteensovittaa ja kehittää alueellisia ja paikallisia toimintamalleja häiriötilanteisiin sekä poikkeusoloihin
- jakaa hyviä käytäntöjä
- **toimia yhteistyöverkostona häiriötilanteiden hallinnassa**

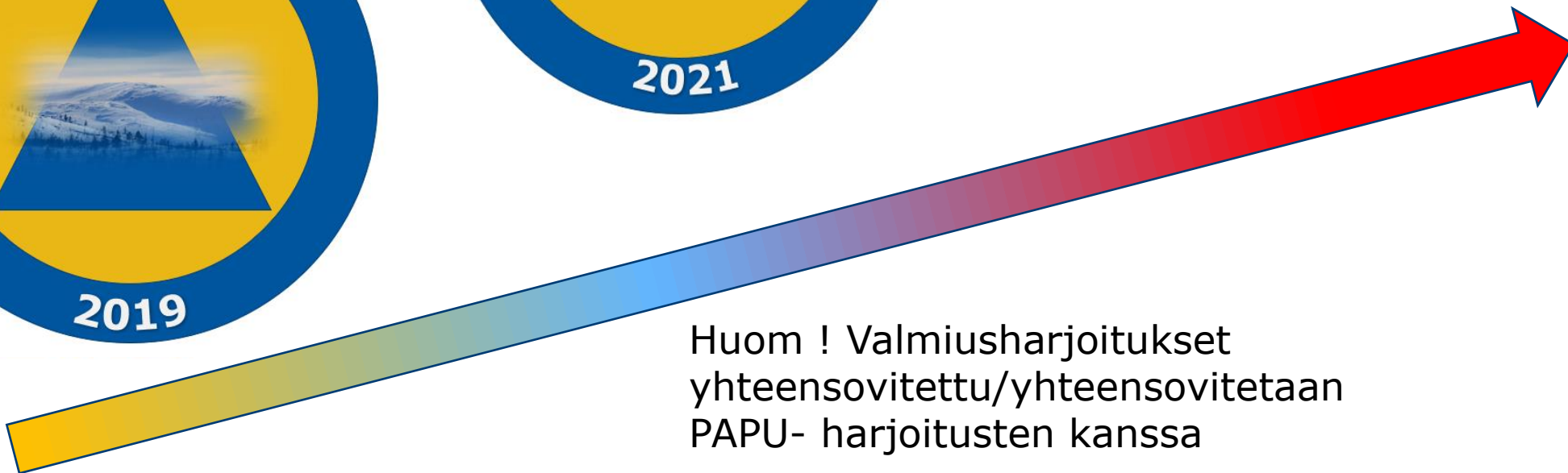

VSS- suunnittelun ja varautumisen vastuut/osapuolet

 päävastuu
 osallistuu

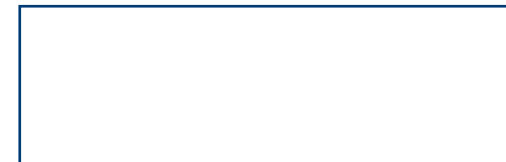
	 HVA/PEL	 PV	 Poliisi	 Kunnat	 HVA/SOTE	 Ymp.t.huol.	 SM	 STM	 STUK	 Seurakunta	Muut
Välttämättömien julkisten palvelujen kiireinen kuntoon saattaminen											 sähköverkkoyhtiöt
Lääkintähuolto, ml. ensiapu ja hengellinen huolto											 SPR
Surmansa saaneista huolehtiminen											
Evakuointi											 ELY LVM SPR HVO
Tilapäismajoituksen järjestäminen ja tarvikkeiden jakelu											
Hälytystoiminta											 HÄKE YLE
Väestönsuojista huolehtiminen											 kiinteistönomistajat
Pelastus- ja sammutustoiminta											 pelastuskoirat
Vaarallisten alueiden tiedustelu ja merkitseminen											 TUKES ELY
Puhdistustoiminta ja vastaavat suojelutoimenpiteet											 ELY
Osallistuminen järjestyksen palauttamiseen ja ylläpitämiseen											 VAPEPA

Huom ! Valmiusharjoitukset
yhteensovitettu/yhteensovitetaan
PAPU- harjoitusten kanssa

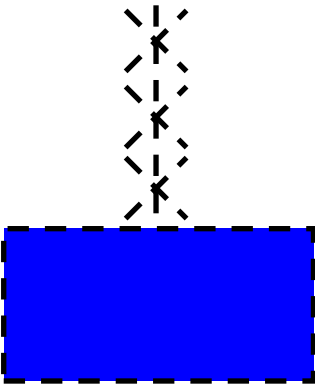
Alueellinen strateginen tilannekuva

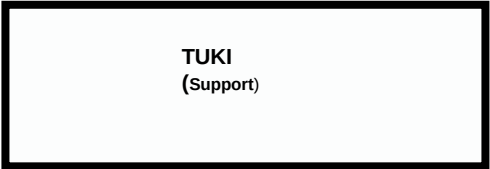
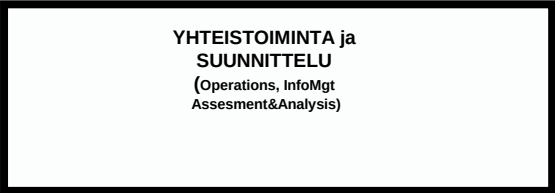
- Alueellinen strateginen tilannekuva täydentää kansallista valtionjohdon strategista tilannekuvaa (STRATT), jonka pohja yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa.
- Alueellisen tilannekuvan muodostamisen ensimmäiseen vaiheeseen on valittu yhteiskunnan elintärkeitä toiminnoista osa-alueet, joihin koronatilanteen on havaittu tai arvioitu vaikuttavan joko suoraan tai välillisesti.
- Tilannekuvan osa-alueiden valinnassa ja arvioinneissa on painotettu sellaisia elintärkeitä toimintoja, joiden häiriöt voivat olla vaikutuksiltaan laajoja tai pitkäkestoisia.
- Elintärkeiden toimintojen tilaa on arvioitu kolmiportaisella asteikolla:

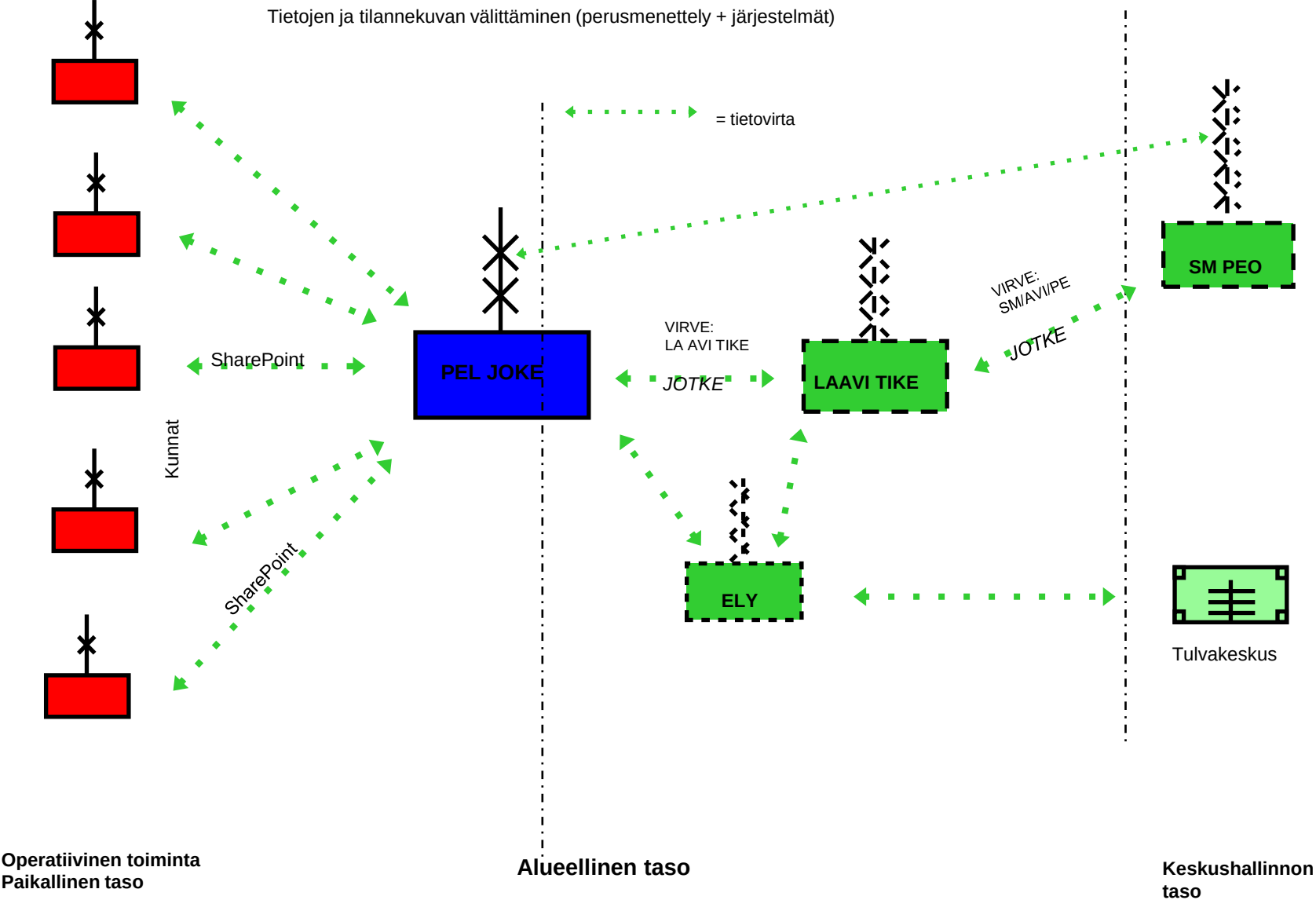
☐	Vaikea (Vakava häiriö)	Kriittisiä toimintoja jouduttu keskeyttämään tai supistamaan poikkeusjärjestelyistä huolimatta. Muissa kuin kriittisissä toiminnoissa poikkeusjärjestelyt tai toimintojen supistukset ovat pitkäkestoisia.
☐	Vaikeutunut (Häiriö)	Toimintojen ylläpitäminen edellyttää poikkeusjärjestelyjä tai toimintoja on jouduttu poikkeusjärjestelyistä huolimatta supistamaan. Kriittiset toiminnot kyetään pääosin ylläpitämään.
☐	Hyvä	Ei häiriötä
☐	Ei arviota	

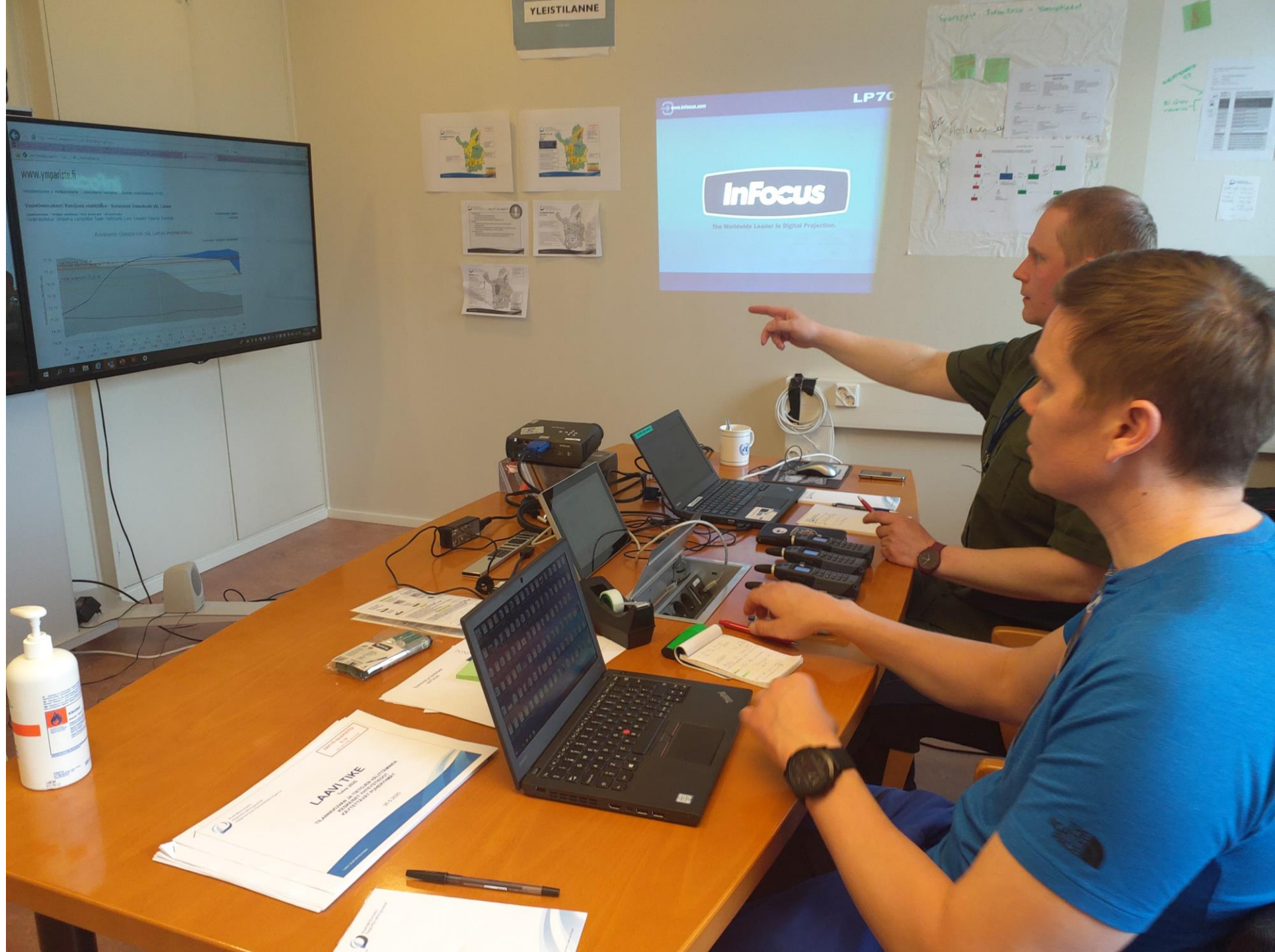
LAAVI TIKE
Toiminnot ja henkilöstö

LAAVI TIKE

Lapin alueellinen tilannekatsaus_tuote

ARVIO +2 vrk SÄÄ

Pohjois-Lapissa edelleen runsaasti lunta. Viikonlopun loppupuolella Lapin ylle saapuu lämmin korkeapainealue. Lämpötila su-ma yli 20 astetta. Sademäärä ei kovin merkittävä (Ilmatieteenlaitos)

sulavan lumen alue

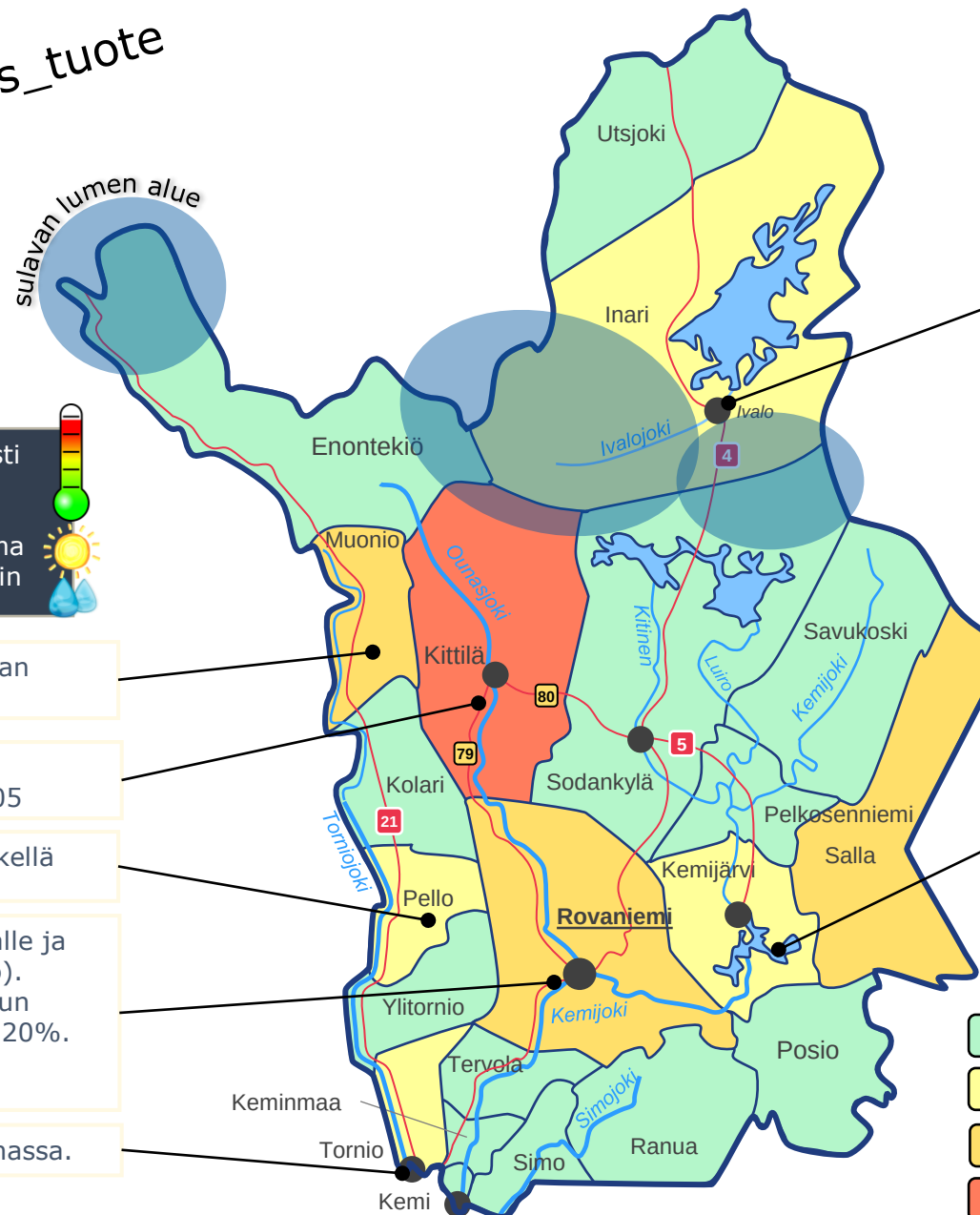
Muoniossa tulvaennusteen mukaan useita kiinteistöjä vaarassa.

Kittilässä tulvahuipun arvioidaan nousevan lähipäivinä vuoden 2005 tasolle.

Pellossa tilanne näyttää tällä hetkellä hallitulle.

Rovaniemellä noustu vahinkorajalle ja tilanne voi kestää pitkään (viikko). Mahdollisuus korkeimman havaitun vedenkorkeuden ylittymiselle on 20%. Varautuminen edellisten havaintohuippujen mukaan.

Torniossa tilanne stabiili ja hallinnassa.

Ivalojoen ennustetaan nousevan ainakin lähelle 2005 tilannetta. Arvioidaan jäätävän kuitenkin vahinkorajan alapuolelle.

Kemijärvelle tulovirtaama jatkuu merkittävänä, joten laskuvirtaamaa kohti Rovaniemeä ei voida lähipäivinä rajoittaa pienemmäksi. Kemijärvellä ei näyttäisi olevan tarvetta erityistoimille tällä ennusteella.

Normaali

Huomioitava

Tilanne akuutti

Kriittinen

= Viestintäyhteydet

= Varaverkko

Lapin varaverkko varmistaa yhteydenpidon normaali ja poikkeusolojen viestiliikennehäiriössä

Alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kunnat, elinkeinot, 3-sektori, kylät...

1. Käyttötarkoitus

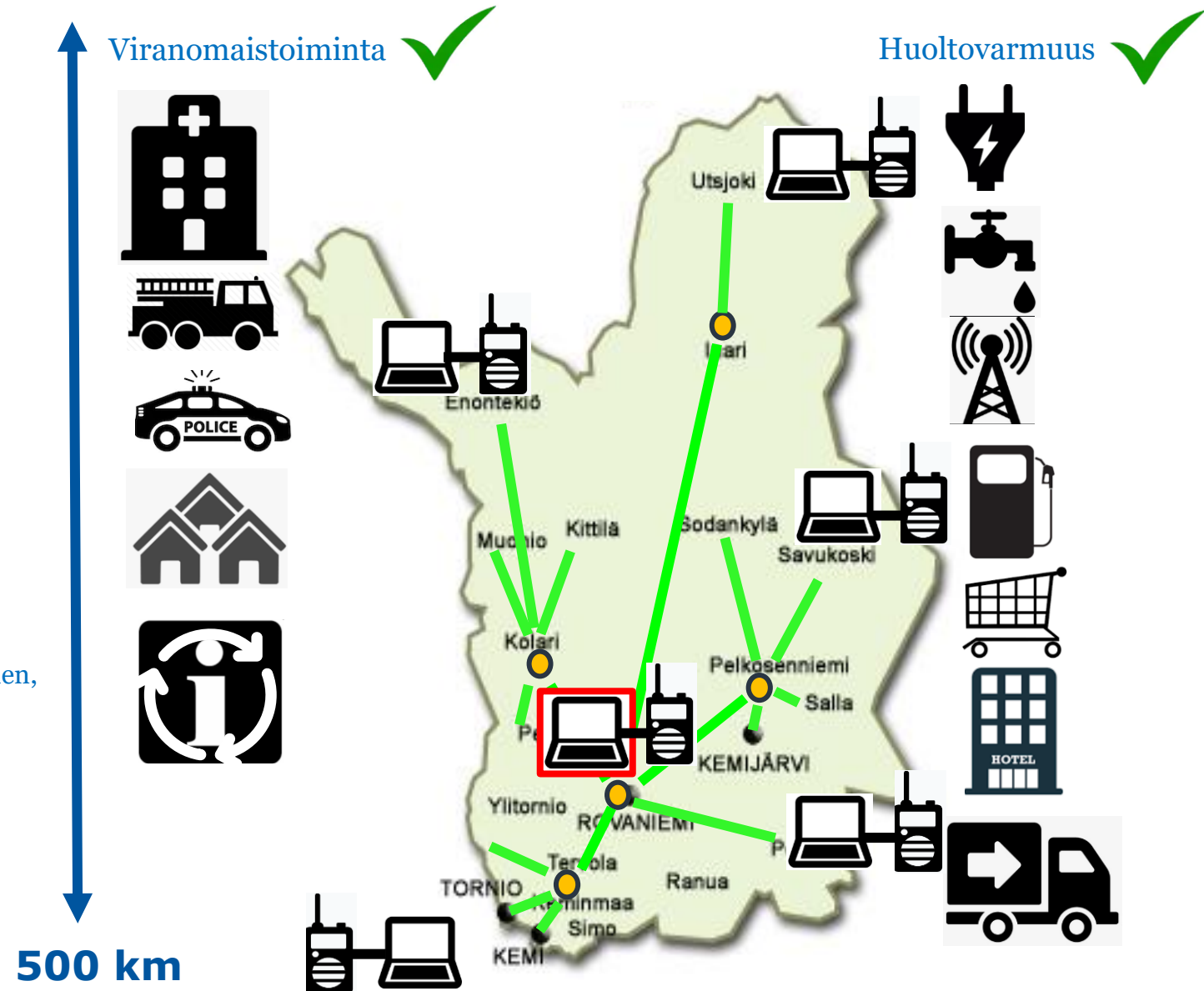
- hälytys- ja kiireellisen toiminnan turvaaminen
- paikallisen ja alueellisen toiminnan turvaaminen
- tilannetiedon välittäminen , tilannekuvan kokoaminen
- huoltovarmuuden turvaaminen

2. Käyttö

- käyttövalmius 24/7
- lyhytsanoma- ja puheliikenne

3. Paikallisen tason kalusto

- Lapin varaverkon käyttöpaikka 1/ kunta (21 kpl)
 - sanoma- ja puheliikenne mahdollisuus
 - aluetaso-kunta ja kunta-kunta –liikenne osoitteellinen, ensisijaisesti sanomaliikenne

Ossi Heino – Vesa Huotari – Kari Laitinen (toim.)

Varautuminen eilen – varautuminen huomenna

Puheenvuoroja Suomesta

POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUN RAPORTTEJA 136

OSA I - Valtionhallinto	13
Varautuminen digitalisoituvassa maailmassa.....	14
Turvallisuustoimijoiden yhteistyö keskushallinnossa – tarkastelussa operatiivis- taktiset yhteistyöfundamentit	19
Valmiuslainsäädäntö ja perusoikeudet poikkeusoloissa.....	27
Varautuminen ja lainsäädännön resilienssi	35
 OSA II – Kunnat	41
Turvallisuus tehdään lähellä – kunnat varautumisen toimijoina.....	42
Pohjoinen kunta näkee varautumisen toisin.....	48
Varautuminen kuntasektorilla	53
Alueellisten yhteisoperaation toteuttaminen: yleisjohtamista, yhteensovittamista, koordinaatiota vai mutkat suoriksi?	60
 OSA III – Organisaatiot	65
Huoltovarmuuden turvaaminen Suomessa – huoltovarmuusorganisaation näkökulmia varautumiseen nyt ja tulevaisuudessa	66
Sähköjärjestelmän varautumisesta	73
Kansainvälinen terveysturvallisuus ja infektiouhat	80
Valmiusjärjestöjen vapaaehtoistoiminta valmiudessa ja varautumisessa eilen, tänään ja huomenna.....	86
 OSA IV – Tutkimus ja harjoittelu	93
Varautuminen nopeasti muuttuvassa kyberympäristössä.....	94
Hybridivaikuttaminen – oppeja ”pimeän puolelta”	102
Onnettomuustutkijan 15 vuotta.....	109
Kompleksiset uhkakuvat ja varautumisen uudelleenarviointi	118
Mitä tästä opimme?.....	123

Yhteenvedoa – pohdintoja

- ❖ **Laaja-alainen vaikuttaminen ja sen ilmiöt seurannaisvaikutuksineen haastavat alueellista varautumista monitahoisesti ja pitkään**
- ❖ **Varautuminen myös sodan mahdollisuuteen- väestönsuojelu (VSS) Lapissa ja yhteistoiminta (Siv. – Mil.)**
- ❖ **Painopisteet (VSS)**
 - ❖ **Suojat ja suojautuminen**
 - ❖ **Väestön varoittaminen**
 - ❖ **Evakuoinnit**
 - ❖ **CBRNE-tilanteet**
- ❖ **Uskottava puolustus = Uskottava ja toimiva väestönsuojelu (VSS)**
- ❖ **Aika ja nopeus**
- ❖ **Lapin hyvinvointialue**
- ❖ **Arktisen alueen merkitys kasvaa, samoin yhteistoiminta FI-SWE-NO (MOU-verkosto)**
- ❖ **NATO-jäsenyys vaikutukset (suunnittelu, prosessit jne.)**
- ❖ **Konstailematon ja aito yhteistoiminta**

Aluehallintovirasto

